

לויתן ניסן

נולד ב-1925 בליטא, עלה ארצה ב-1936
התגייס לפלמ"ח ב-1943, לפלי"ם ב-1945

ה ע ס נ ה ר י ס י ו

מעפילים. על השייטת פיקד יוסי הראל (מפקדי שתי האוניות היו רב ליפשיץ (ברצ"ק) ואנוכי.

לאחר מפגש עם הצי הבריטי ביציאה מהדרדנלים, התברר לנו שסוכם בין מוסדות היישוב והבריטים שניסע לקפריסין ללא התנגדות, ואכן כך היה. לאחר כחודש וחצי במחנה הפליטים בקפריסין הגעתי לישראל והצטרפתי לפלוגת הנמל כסגנו של יוחאי בן-נון, שהיה באותה עת מפקד הפלוגה. עסקנו שם בהגנה על הפועלים היהודיים בנמל חיפה וברכש בטחוני. שיא הפעילות שלנו היה השתתפותנו בכיבוש חיפה בפיקודו של עמוס בן-צבי.

לאחר מכן החלפתי את מוקה לימון כאחראי על מטוס תובלה במסגרת עסקת הנשק הצ'כית. טסנו כל יום לצ'כיה וחזרה, והבאנו נשק מכל הסוגים והמינים, וגם מטוסי מסרשמירט מפורקים. לאחר הרפתקאות רבות בוטלה העסקה וכל החבורה חזרה לישראל.

בהשפעת מיכה פרי, הצטרפתי לחטיבת הנגב יחד עם חברי יהודה בן-צור, אליעזר שפר ואיתן יעקובסון. שירתתי כמפקד מחלקת ג'יפים בגדוד 9 (יחד עם מוטה גור). במסגרת זאת השתתפתי בקרבות הנגב וסיני בפיקודו של חיים בר-לב. לפני השחרור הספקתי להשתתף במשלחת של קציני צה"ל (יחד עם ירוחם כהן, "הגינג'י") לארה"ב, ונפגשתי עם עשירי עולם ובכירי הממשל. היה מרגש להניח זר מטעם צה"ל על קברו של קולונל מיקי מרכוס הנודע.

לאחר השחרור באמצע

1949 פניתי ללימודים אקדמיים. כנראה שלתחום הנה אני מתאים הרבה יותר מאשר לצבא.

פעם בכמה שנים אני מוזמן לבתי הספר של בנותי ונכדיי ומספר את הסיפור המופלא של הספינה "אולואה". אני מתרגש כל פעם מחדש, היו ימים.

על סיפון "פאן-יורוק"

נולדתי ב-1925 בליטא, ועליתי לארץ ישראל יחד עם המשפחה ב-1936. אחרי שלמדתי בבי"ס יסודי "אחד העם" בתל-אביב, וסיימתי את לימודי בגימנסיה "גאולה", הגעתי לפלמ"ח בקיץ 1943 במסגרת הכשרה של הצופים אליה נקלעתי במקרה (בהשפעתו של ידידי אליעזר שפר).

התחלתי את פעילותי בפלמ"ח במסגרת פלוגה ד', ונאסרתי בחיפוש הגדול שערכו הבריטים ברמת הכובש בשנת 1943. לאחר מכן עברתי עם המחלקה לקיבוץ מעוז חיים שבעמק בית שאן. משם נשלחתי לקורס מ"כים, ובעקבות זאת שירתתי כמ"כ במשך כשנה במחלקה שהוצבה בקיבוץ חפציבה.

לפני השחרור המיועד זומנתי לשיחה עם יגאל אלון ששכנע אותי (זה לא היה קשה) להצטרף לפלוגה הימית, וכך הגעתי לקורס 5 בקיסריה. בתקופה זו השתתפתי בפעולות הצבאיות נגד המשטרות הבריטיות באזור החוף. דבר הוליך לדבר וכך הגעתי גם לקורס חובלים בטכניון בחיפה ולאחר מכן הגעתי למרסיי בתור מלווה אוניות.

האוניה הראשונה שליוויתי (ראשית 1947) היתה הספינה "אולואה" ("חיים ארלוזורוב" בפיקודו של ליובה אליאב. על מעלליה של ספינה זו נכתב רבות (עיין בספרו של אליאב). לאחר שנחתנו בחוף בת-גלים הסתתרתתי בבטן האוניה יחד עם עוד שניים מחברי ובלילה שחינו לחוף. במשך כמה חודשים הסתובבתי במחנות הפלמ"ח וסיפרתי על נפלאותיו של אותו מסע.

בפעם הבאה הגעתי למרסיי בתפקיד מפקד המלווים לאחר שיחת תדרוך עם יגאל אלון. טיפולתי בין היתר, בהעמסת המעפילים על "יציאת אירופה" ויצירת הקשר עם מיכה פרי לאחר שאוניות הגירוש הגיעו לפורט דה בוק. לאחר מכן עליתי על ה"פן-יורק", עם גר הילב כרב-חובל (עימו הפלגתי גם בפעם הראשונה).

בסתיו 1947 הגענו לקונסטנצה אשר ברומניה, שם הכנו את האוניה לקליטת המעפילים בהנחייתו של גדעון שוחט ("גדע") - רמות בלתי נשכחת. שם גם שמענו ברדיו על החלטת החלוקה של האו"ם בכ"ט בנובמבר. בסוף אותה שנה הפלגנו, יחד עם ה"פן-קרשנט" מנמל בורגס (בולגריה), כאשר על סיפון שתי האוניות כ-15,000